

Kreativita osobní a „procesuální“ / Kreativita osobní / a „procesuální“

V přísně vzatém smyslu je kreativita možná pouze prostřednictvím individuálních subjektů (skrže individuální subjekty). Proto lze vidět třeba Bergsonovu chybu v tom, že kreativitu přisoudil evoluci: evoluce není tvořivý subjekt, ale představuje jakýsi kolektivní „ko-produkt“ tvořivosti nesčíslných generací subjektů téhož druhu. Přesto je hodné pozoru, že něco takového jako podíl na „tvořivosti“ pseudo-subjektu (tj. zdánlivého či nepravého subjektu) je vůbec možné. Pokud se nechceme dopustit stejného omylu jako většina darwinistů, totiž abychom „kreativitu“ (ergo vlastně pseudo-kreativitu) přisoudili náhodnosti, musíme se tázat, jakým způsobem je ještě ne-jsoucí nové schopno oslovovat celé skupiny (typu, druhu apod.) subjektů, a to nejen synchronicky, nýbrž také diachronně. A právě proto, že původ či zdroj možnosti být kreativní je třeba chápat jako „ne-jsoucí“ (tj. neodvozovat kreativitu ze žádného typu „daností“), je zapotřebí připustit navzdory tradičním tendencím možnost jakýchsi „kontaktů“ či „komunikace“ více až mnoha subjektů mimo sféru „jsoucího“. To sice otvírá dveře také různému fantazírování, nicméně abusus non tollit usum. Předem by nebylo dobré se uzavřít připuštění jakéhosi druhu kon-kreativity procesuálního rázu.

(Písek, 130206-3.)